

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen szerződés teljesítése, kártérítés iránt a Keszthelyi Városi Bíróság előtt 7.P.21.067/2006. szám alatt folyamatba tett és a Zala Megyei Bíróság 2.Pf.21.903/2009/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen az alperes által 57. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 120.000 (egyszázhuszezer) forint ÁFÁ-t is tartalmazó - felülvizsgálati eljárási költséget.

I n d o k o l á s

A peres felek volt házastársak. Az életközösségük 2005. novemberében szűnt meg. Az életközösségük megszűnését követően, de még a házasság felbontását megelőzően - ügyvéd által ellenjegyzett teljes bizonyító erejű magánokiratban foglaltan - 2006. március 1-jén - egyéb rendelkezések mellett - a házastársi közös vagyonukat megosztották.

A szerződésben a házassági vagyoni jogi igények rendezése körében a felperes vállalta, hogy a nevében engedélyezett és nyilvántartott, de ténylegesen az alkalmazottként bejelentett alperes által működtetett ékszerkereskedő egyéni vállalkozását 2006. június 30. és 2006. július 31-e között megszünteti és „...a vállalkozáshoz tartozó valamennyi vagyontárgy és raktárkészlet az alperes tulajdonába kerül”. A felperes elismerte, hogy „könyvelője által” a vállalkozás megszüntetéséhez szükséges könyvelési anyagot az alperestől átvette. Az alperes pedig elismerte, hogy az okirat aláírásával az okirat mellékletét képező „leltár-iratokon” feltüntetett (ténylegesen két üzlethez tartozó) árukészletet a felperestől egyidejűleg - külön tételes ellenőrzés nélkül - átvette. Az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperesnek a vállalkozása megszüntetéséhez „minden szükséges szakmai segítséget megad”. A vállalkozáshoz tartozó

vagyontárgyakként a B. ingatlan, amely ténylegesen a B. alatt lévő ékszerüzlet és a H. üzlet ingatlan (amelyben szintén ékszerüzlet működött) az alperes tulajdona lett. Az üzletek kulcsait a szerződés aláírásával egyidejűleg az alperes a felperestől átvette. A felek a vállalkozás működésével kapcsolatban bizonyos 2005. évben felmerült és a vállalkozás alperes általi folytatásával kapcsolatos 2006. évben felmerült és felmerülő költségek viselését részletesen szabályozták. Arra is kitértek, hogy a felperesi vállalkozás megszűnésével kapcsolatos közterheket (adók, járulékok) egyenlő arányban viselik.

A fentiekén kívül a felek még számos egyéb házassági vagyoni jogi kérdésben állapodtak meg, amely kérdések azonban a jelen per elbírálásához nem tartoznak.

A Keszthelyi Városi Bíróság 7.P.20.045/2006/9. számú ítéletével a felek házasságát 2006. április 18-án meghozott és ugyanakkor jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta. Az ítélet meghozatalát megelőző tárgyaláson a felek az ún. járulékos kérdésekben a Csjt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint a bíróság által jogerősen jóváhagyott egyezségeket kötöttek. Ebben - egyebek mellett - kijelentették, hogy „...az általuk 2006. március 1-jén aláírt házastársi vagyontársaságot megszüntető szerződést ... magukra nézve kötelezőnek elismerik ... és egymás szemben további követelhetőségük nincsen ...”. A házastársi közös vagyontársaság megosztására vonatkozó szerződésnek a tulajdon átruházással kapcsolatos rendelkezései az egyezés megkötéséig már foganatba mentek.

2006. május 11-én az alperes a korábban - az egyéni vállalkozás felperes általi 2006. július 5-én történt megszüntetéséig - felperes nevén szereplő egyéni vállalkozásra az engedélyt megkapta. Ettől kezdve a b-i és h-i ékszerüzletet már saját nevén működtette. Addig a felperes nevén nyilvántartott egyéni vállalkozást a felperes által az említett szerződésben foglalt megbízás-meghatalmazás alapján munkaviszonyban álló alkalmazottként „szabad belátása szerinti” rendelkezési joggal működtette. A nyereség az alperest illette, de minden olyan tevékenységtől, amellyel a felperesnek kárt vagy meg nem térülő kiadást, költséget okozhat, tartózkodni volt köteles.

A felperes az alperes ellen a jelen pert a házastársi közös vagyontársaság megosztó szerződés egyes kitételeinek a teljesítése érdekében, illetőleg részbeni megsértése miatt indította. Összesen 1.928.551 forint tőke és kamatai megfizetésére, valamint perköltségre tartott igényt. Követelése egyik tétele a két ékszerüzlet után - azoknak a vállalkozásból történt kivonása miatt - kifizetett 2.235.000 forint ÁFA összegének a fele, azaz 1.117.500 forint volt. Az alperes a perben 2.249.000 forint + 1.512.000 forint = 3.761.000 forint tőke

és annak kamatai felperes általi megfizetésre kötelezése és a felperes perköltségben való marasztalása iránt beszámítási kifogást, majd viszontkeresetet terjesztett elő. Viszontkereseti követelését arra alapozta, hogy a felperes a vállalkozása megszűntetésekor a számlaadási kötelezettsége elmulasztásával, amelynek teljesítése esetén az alperesnek egyéni vállalkozóként a vállalkozáshoz tartozó vagyontárgyak (az ingatlanok és az ékszerek) tekintetében a fenti összegű ÁFA visszaigénylési jogosultsága lett volna, az alperesnek kárt (elmaradt bevétel) okozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a házastársi közös vagyont megosztó szerződésből eredő követelés megtérítése jogcímén az alperest a felperes kereseti kérelme szerint marasztalta. Az alperes viszontkeresetét pedig elutasította. Érdemi döntésének megfelelően határozott a perköltségről. Ítéleti rendelkezését a viszontkereset elutasítása körében azzal indokolta, hogy a felek a házastársi közös vagyont megosztó szerződésükben a felperes terhére számlaadási kötelezettséget nem kötöttek ki és ezt az alperes - jogosultsága ellenére - a felperesnél nem is kezdeményezte. Az árukészlet (ékszerek) tekintetében azok értéke, így a visszaigényelhető ÁFA tartalom a per adataiból egzakt módon egyébként sem volt megállapítható (könyvszakértői vélemény), a felperes mindenben a megkötött szerződés tartalma szerint járt el. A vállalkozását csak az alperessel szembeni kötelezettségei teljesítése után szüntette meg. Az alperes viszont - aki ténylegesen a vállalkozást működtette - a saját vállalkozása beindulásáról a felperest nem értesítette.

Az elsőfokú bíróság viszontkeresetet elutasító rendelkezése és ezzel összefüggésben a perköltségre vonatkozó rendelkezése ellen az alperes fellebbezett. Elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését indítványozta. Érdemben pedig az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásával a beszámítási kifogásának, illetve a viszontkeresetének megfelelő határozat meghozatalát kérte. Indokai szerint a beszámítási kifogásról való döntés elmulasztásával az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett. Érdemben a viszontkeresetről tévesen foglalt állást. Az általa visszaigényelhető ÁFA összege az ingatlanok vonatkozásában a szakértői vélemény alapján 2.249.080 forint összegben egyértelműen megállapítható. Az ÁFA törvény 43. §-a alapján a teljes árukészletről is a felperesnek számlát kellett volna kibocsátania. Ezt a felperesi kötelezettséget szakértői megállapítás is alátámasztja. A 9.068.170 forint értékű árukészlet leszámlázása esetén pedig az alperes által minimálisan visszaigényelhető ÁFA 1.512.000 forint lett volna. Téves és jogellenes az az elsőfokú bírósági megállapítás, hogy a vállalkozást a felperes helyett az alperes működtette. Az alperes csak alkalmazottként tevékenykedett, amely jogviszonyát 2006. februárjában a felperes fel is mondta. Hangsúlyozta az alperes, hogy a házassági vagyonjogi megállapodásuk

lényeges feltétele volt, miszerint az alperes a felperes egyéni vállalkozásának vagyontárgyait szintén egyéni vállalkozóként vegye át. A felperes azonban a vállalkozása megszüntetését (az alperes tudta nélkül) úgy intézte, hogy az alperes számára a legelőnytelenebb legyen. Ezáltal a Ptk. 314-318. §-ai értelmében a megállapodást megszegte.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett részét helybenhagyta és az alperest a felperes javára 15 nap alatt teljesítendő fellebbezési perköltségben marasztalta. Ítélete indokolásában a fellebbezési bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, azt kiemelést érdemlő adatokkal kiegészítve, elfogadta. A tényállás kiegészítése körében - többek között - a másodfokú bíróság azt is kiemelte, hogy 2006. június 8-án az alperes - a felperes nevében eljárva - saját vállalkozása javára számlával értékesített 2 db pénztárgépet bruttó 8.000 forint értékben, amely után az alperes 1.333 forint ÁFA visszaigénylésre volt jogosult. A felperes a vállalkozása megszűnésekor az egyéni vállalkozók soron kívüli és éves bevallását az egyes adó-járulék és hozzájárulási kötelezettségekről elkészítette. Egyéni vállalkozónak minősülő magánszemélyként tevékenységét a hatályos és irányadó adójogszabályoknak megfelelően szüntette meg. Nem vitás, hogy amennyiben a felperes az egyéni vállalkozása vagyontárgyait az alperesnek mint vállalkozónak értékesítette volna, ezzel kapcsolatban a felperesnek 2.249.000 forint összegű ÁFA fizetési kötelezettsége, az alperesnek pedig ugyanilyen összegű ÁFA visszaigénylési joga lett volna. A felperes számítása szerinti 9.068.170 forint értékű árukészletet feltételezve a vagyonátruházó egyéni vállalkozó ÁFA fizetési kötelezettsége valóban 1.512.000 forint, a vásárló egyéni vállalkozó ÁFA visszaigénylési jogosultsága ugyanilyen összeg lett volna.

A kiegészült tényállás mellett is a másodfokú bíróság azt az elsőfokú bírósági jogi álláspontot, hogy a felperes szerződésszegést - ami kártérítési felelősséget vonna maga után - nem követett el, osztotta. A felperes ugyanis a szerződésben vállalt kötelezettségeinek maradéktalanul eleget tett. A házastársi közös vagyon megosztásából (amelyre vonatkozó szerződésüket a felek bírói egyezségben megerősítették és kijelentették, hogy a szerződésben foglaltakon felül egymás szemben további követelésük nincs) következik, hogy nem két egyéni vállalkozás közötti adásvételi szerződés megkötésére került sor, hanem a felek a vállalkozás vagyonáról mint a házastársi közös vagyonhoz tartozó vagyon megosztásáról állapodtak meg. Ezért nem is kötöttek ki a szerződésben a felperes terhére számlaadási kötelezettséget, amellet, hogy az egyéni vállalkozás jogosultságával a szerződés megkötésekor az alperes nem is rendelkezett. Részletezték a felek a házastársi közös vagyon megosztásának a felperes egyéni vállalkozása megszüntetésével kapcsolatos terhek, költségek

viselését is, amelyeknek éppen az alperes nem tett maradéktalanul eleget. Az ítéleti marasztalása ezen alapul. Az alperesnek, mint 2006. május 11-től egyéni vállalkozónak és előtte a felperes felhatalmazása alapján a vállalkozás vitelére teljes körűen feljogosítottak, a vállalkozás ingatlanainak leszámházását a felperesnél kezdeményeznie lehetősége lett volna. Ezt meg is tette a pénztárgépek kapcsán. Az ingatlannal kapcsolatos álláspontját vonatkoztatta a fellebbezési bíróság az árukészletre is, bár a tekintetben, hogy az árukészlet értéke nem volt hitelt érdemlően megállapítható a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyetértett.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság a szerződésen kívül okozott kár megtérítésére vonatkozó felperesi felelősséget sem látta megállapíthatónak. Úgy ítélte meg, hogy miután a vállalkozás vitelére teljes körűen felhatalmazott alperes a felperes vállalkozásának megszűnéséig az átvett vagyontárgyak leszámházását maga is megtehetette volna, saját nevén folytatott egyéni vállalkozása megkezdésétől pedig a számházást a felperesnél kezdeményezhette volna, magatartásának, mulasztásának a következményeit a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján maga tartozik viselni. Mindezek miatt a Ptk. 318. § (1) és 339. § (1) bekezdésében foglaltakat - a Ptk. 340. § (1) bekezdésében és 685/C. §-ában foglaltakra figyelemmel - a másodfokú bíróság nem látta alkalmazhatónak. Kitért arra is, hogy miután az alperes beszámítási kifogását utóbb az ugyanazon a jogalapon előterjesztett viszontkereseti követelése meghaladta, így a beszámítási kifogásról az elsőfokú bíróságnak mintegy külön határoznia nem kellett.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a viszontkeresetének helytadó, vagyis a felperest az alperes javára $2.249.000 + 1.512.000 = 3.761.000$ forint tőke és kamatai megfizetésében marasztaló felülvizsgálati határozat meghozatalára kérte, valamint perköltséget és a felülvizsgálati eljárási költségei (illeték és ügyvédi munkadíj) megtérítését igényelte.

A Pp. 213. § (1) bekezdésére hivatkozással eljárási szabálysértésként a beszámítási kifogásáról való önálló döntés elmulasztását változatlanul sérelmezte. Az árukészlet értékének az általa történt megállapítása helyessége tekintetében a Pp. 163. § (2) bekezdésének a megsértésére hivatkozott. Az igen részletesen megindokolt anyagi jogi szabálysértéseket tekintve pedig

- az egyéni vállalkozásról szóló 1990. évi V. törvény
- az általános forgalmi adóról szóló, a felek megállapodásának a megkötésekor hatályban volt, 1992. évi LXXIV. törvény (ÁFA törvény)
- a vonatkozó adójogszabály, az 1995. évi CXVII. törvény pontosan felhívott rendelkezéseivel és a Ptk. 198. §-ával, 221. § (3) bekezdésével, 305. §-ával, 310. §-ával, 314-318. §-aival, és

339-340. §-aival érvelt. Felülvizsgálati kérelmének alapvetései a következők:

- egyéni vállalkozónak jelen perben is - a vonatkozó jogszabályok szerint - nem az alkalmazott alperest, hanem a vállalkozása megszűnéséig a felperest kellett tekinteni, aki a vállalkozói tevékenységéből eredő kötelezettségeiért a teljes vagyonával korlátlanul felel (1990. évi V. törvény),
- mint áruértékesítő adóalanyt az áru továbbértékesítése során az egyéni vállalkozó felperest számlaadási kötelezettség terhelte. E kötelezettség - amely a teljes „de facto” árukészletre is kiterjedt - nem a felek magánjogi megállapodásának volt a függvénye (ÁFA-törvény). A szakértői vélemény is ezt az alperesi álláspontot támasztja alá.
- A felperes egyéni vállalkozásához tartozott vagyontárgyak a felek szerződése szerint csak az egyéni vállalkozás megszűnésével lettek az alperes tulajdonai (megállapodás).
- Ekkor már az alperes is egyéni vállalkozó volt, így lehetősége lett volna a felperes által befizetendő ÁFA visszaigénylésére (ÁFA törvény).
- A felperes mint egyéni vállalkozó volt köteles az alperesnek mint egyéni vállalkozónak a vállalkozásához tartozó vagyontárgyakat leszámlázva átadni. Az ezzel kapcsolatos szerződéses kötelezettségeit és a Ptk. vonatkozó szabályait a felperes megszegte (megállapodás, Ptk. fent idézett szakaszai).
- A felperes 2008. május 26-i keletű előkészítő iratában maga is elismerte, hogy a házastársi közös vagyont megosztó szerződés alapján nem csak a nyilvántartott árukészletet adta át az alperesnek, az átadott árukészletet a becsatolt „leltár-ívek” pontosan tartalmazzák. Így az eljáró bíróságok az árukészlet értékének a megállapíthatatlansága, az árukészlet leszámlázásának hiányában a felperes által az alperesnek okozott kár összegének a megállapíthatatlansága tekintetében jogszabálysértősen foglaltak állást (Pp. 163. § (2) bekezdése, szakvélemény).
- A felek megállapodásának tartalma kizárta, hogy az alperes - a felperestől kapott felhatalmazás alapján - a felperes egyéni vállalkozása volt vagyonát a saját maga számára „leszámlázza” hiszen ezzel a felperesnek meg nem térülő kiadást okozott volna (ÁFA és adótörvények, megállapodás). Az alperes általi „leszámlázás” törvénybe, a Ptk. 221. §-ába is ütközött volna.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására és 160.000 forint + ÁFA felülvizsgálati költség (ügyvédi munkadíj) megítélésére irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

Anélkül, hogy az alperesnek az ÁFA törvénnyel, adótörvénnyel kapcsolatos és a felülvizsgálati kérelmében részletesen idézett megállapításai helyességét és az azon alapuló, az állammal

szembeni, egyéni vállalkozói kötelezettségeket és jogokat (melyet a perbeli könyvszakértői vélemény is alátámaszt) a Legfelsőbb Bíróság kétségbe vonná, mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a jelen perbeli jogvitát a peres felek: a felperes és az alperes közötti jogviszony alapulvételével kellett és lehetett csak elbírálni. A polgári eljárás kereteit - ide nem tartozó kivételektől eltekintve - az abban részt vevő feleknek a Pp. 3. §-a szerinti rendelkezési joga határozza meg, amely rendelkezési joguk azonban szűkebb, mint a perbeli jogképességük. A polgári jogi képesség azt jelenti, hogy a perbeli fél a per tárgyáról érvényesen rendelkezhet (Pp. 49. §-a). A Pp. 3. § (1) bekezdése ezt úgy fogalmazza meg, hogy a jogvita elbírálása iránti kérelmet „... csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.”

A fentiekkel is összefüggésben - ismét ide nem tartozó kivételektől eltekintve - az adott jogvitát jogerősen eldöntő bírói ítélethez anyagi jogerő is a Pp. 229. § (1) bekezdése alapján csak ugyanazon felek (vagy jogutódjaik) tekintetében kötődik. A jogerős ítélet anyagi jogerejének alanyi terjedelme a feleken kívül más (természetes vagy jogi) személyekre nem terjed ki, még akkor sem, ha az ún. harmadik személy és a peres felek valamelyike (vagy mindegyike) között olyan jogviszony van, ami a perbeli jogvita mikénti eldöntését befolyásolhatja. (Ez utóbbi esetben pertársaságnak lenne helye, ami az adott esetben nem állt fenn.) Azt az alperes sem vitatja, hogy az általános forgalmi adónak és az egyéb közterheknek a jogosultja és az ÁFA visszaigénylése esetén a kötelezettje (megfelelő szervein keresztül) az állam. Ehhez képest a felperesi adófizetési kötelezettség illetőleg az alperesi visszaigénylési jogosultság az állam és az illető fél egymás közötti jogviszonyának a kérdése.

Mindezekből értelemszerűen következik, hogy önmagukban - az alperes által egyébként helyesen idézett - adótörvények, illetőleg azok megsértése a peres felek egymás közötti jogviszonyában az alperes kártérítési igényét még nem alapozzák meg. E helyett az eljáró bíróságoknak a jelen perben azt kellett vizsgálniuk, hogy azon szerződést, amelyből az alperes a kártérítésre irányuló viszontkereseti követelését eredezteti, a felperes a számlaadási kötelezettsége elmulasztásával megszegte-e és ezáltal az alperesnek okozott-e kárt, avagy - az egyébként a szerződés rendelkezéseitől függetlenül - jogellenes felperesi magatartás okozott-e kárt az alperesnek.

I. A Ptk. 207. § (1) bekezdése alapján a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A perbeli esetben a felperes az egyéni vállalkozásához tartozó

vagyont a szerződés szóhasználata szerint az alperesre, őt név szerint megjelölve ruházta át (... alperes neve tulajdonába kerül ...). A szerződő fél ezen nyilatkozatának akkénti értelmezése, hogy a vállalkozásához tartozó vagyont az alperesre mint egyéni vállalkozóra ruházta át, több okból is téves, a fent idézett nyilatkozási elvvel ellentétes feltételezés. A felperes egyéni vállalkozásához tartozó vagyontárgyak a Csjt. 27. § (1) bekezdése alapján a házastársi közös vagyonhoz tartoztak. Így - ugyanezen vélelem alapján - fele értékükben - a felek egymás közötti jogviszonyában - eleve az alperes tulajdonát képezték. A felek az említett vagyontömeget a házastársi közös vagyon megosztására irányuló szerződéses megállapodásuk részeként osztották meg, így lett annak kizárólagos tulajdonosa a másik házastárs, személyesen az alperes. Önmagában abból, hogy „kifelé” a felperes egyéni vállalkozásához tartozó vagyontárgyak az irányadó jogszabályok szerint miként jelentek meg (az egyéni vállalkozó vagyonaként, az ezzel kapcsolatos jogok és kötelezettségek a felperes egyéni vállalkozói jogai és kötelezettségeiként) még nem vonható le olyan következtetés, hogy a szerződéssel az egyik vállalkozás a vagyontárgyait egy másik vállalkozásra kívánta átruházni. Az ilyen értelmezés, így a vonatkozó felülvizsgálati érvelés az eset körülményeivel: az egyéni vállalkozás házastársi közös vagyonhoz tartozásával és ennek megosztására irányuló nyilvánvaló szándékkal ellentétes értelmezés volna. Az egyszerű nyelvtani értelmezés, a kérdéses vagyontömegnek az alperes személyére való „átruházása” az, ami az eset körülményeivel és a nyilatkozó felek korabeli feltehető akaratával összhangban áll. A felek említett akarata döntő motivuma a házastársi közös vagyonhoz tartozó felperesi egyéni vállalkozás vagyonának a megosztására irányuló szándék volt. Ezen nem változtat az, hogy az említett vagyontömegnek a felperesi jutó szerinti részét az alperes mintegy magához váltva, a szerződéses szerinti megosztási módot az egyéni vállalkozás alperes általi „folytatása” céljából választották a felek.

A szerződésnek a házastársi közös vagyont megosztó jellegéből és az egyéni vállalkozások közti jogügylet értelmezését kívánó felülvizsgálati érvelés alaptalanságából, továbbá a felperes egyéni vállalkozása vagyontárgyainak a Csjt. 27. §-a szerinti házastársi közös vagyonba tartozásából adódik, hogy a felperes azzal, hogy az egyéni vállalkozása vagyonát az alperesre nem mint vállalkozóra „ruházta át”, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt polgári jogi szabályokat vagy a felek szerződést nem sértette meg. A felperes egyéni vállalkozásához tartozott vagyontárgyak (amelyek egyben a házastársi közös vagyon tárgyai is) nem a felperes egyéni vállalkozásának a megszűnésével kerültek az alperes tulajdonába, hanem a Csjt. 27. §-a alapján a felek egymás közötti viszonyában fele részben eleve az alperes tulajdonába tartoztak, másik felét pedig a házastársi közös vagyon megosztására irányuló szerződés teljesülésével kapta meg (a felek közötti elszámolás mellett) az

alperes (ezért fizetett a vállalkozásból kivont ingatlanok után a felperes ÁFÁ-t). Azt, hogy a szerződés már a felperes egyéni vállalkozásának 2006. július 5-én történt megszűnését megelőzően foganatba ment, a felek a házasságuk felbontására irányuló eljárásban 2006. április 18-án kötött és a bíróság jogerős végzésével jóváhagyott egyezsége is tartalmazza. E tekintetben is téves tehát a felülvizsgálati hivatkozás. Mint más kérdésekben, a fenti körben is a felperes a perben vitás szerződésnek minden reá vonatkozó kötelezettségét maradéktalanul teljesítette. Szerződésszegés az ő terhére nem állapítható meg. Így a Ptk. 314-318. §-ainak a megsértését az alperes alaptalanul állítja.

II. Kétségtelen, hogy a felperes az alperes által idézett adójogszabályokat a számlaadási kötelezettsége elmulasztásával megsértette. Arra azonban a Legfelsőbb Bíróság már a felülvizsgálati kérelem alaptalanságát rögzítő megállapítása után utalt, hogy önmagában az adójogszabályok megsértése a felperes kártérítési felelősségét, illetőleg az alperes kártérítésre jogosultságát nem alapozza meg.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A (2) bekezdés alapján a bíróság kárért felelős személyt rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a felelősség alól részben mentesítheti. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származik, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A fenti törvényi rendelkezéseket az alperesi viszontkeresetre vetítve a Legfelsőbb Bíróság a felperesi számlaadási kötelezettség elmulasztását tekintve mind a felperesi felróhatóság hiánya (Ptk. 474. § (1) bekezdése - az alperes teljes körű felhatalmazása a vállalkozás vitelére), mind az alperesi kárelhárítási kötelezettség elmulasztásának a jogkövetkezményei (Ptk. 340. § (1) bekezdése) vonatkozásában a jogerős ítéleti rendelkezés indokaival egyetért, és azokra a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 253. § (4) bekezdése alapján visszautal. Az alperes felülvizsgálati érvelésére tekintettel és azokra reflektálva még kiegészíti a jogerős ítéleti indokokat a következőkkel.

Kétségtelen, hogy a felek külső jogviszonyában 2006. július 5-ig a felperes egyéni vállalkozásának a megszűnéséig a vállalkozói tevékenységből eredő kötelezettségeikért - egyéni vállalkozóként - a felperes felelt. E külső jogviszonyban irányadó felelősséget (ami miatt az ingatlanokat illetően a felperes ÁFÁ-t fizetett) a felek az egymás közötti jogviszonyukban, a házastársi közös vagyont megosztó szerződésükben azonban megosztották és a házastársi közös

vagyoni vélelemnek megfelelően (Csjt. 27. §) fele részben az alperesre hárították. A szerződésben ennek megfelelően megállapodtak abban, hogy a felperes egyéni vállalkozása megszűnésével kapcsolatos „állami közterheket” (adók stb.) egyenlő arányban kötelesek megfizetni. E szerződési rendelkezés helyes értelmezésével ha „le is számlázta” volna a felperes az ingatlanokat és az árukészletet az alperes részére - pontosabban az alperes vállalkozásának a részére - a felperessel szemben a vagyonátruházással kapcsolatos felperesi ÁFA kötelezettség az alperest fele arányban terhelte volna. Ez a szerződésen alapuló alperesi kötelezettség egyébként a Legfelsőbb Bíróság vonatkozó eseti döntésében foglaltaknak is megfelel (Pfv.II.22.077/1999/3.). Még szerződési kikötés hiányában is tehát a felperesi számlaadási kötelezettségből, vagyonátruházási kötelezettségből adódó ÁFA fizetési kötelezettség, épp úgy mint a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség, fele részében az alperest terhelné. Ugyanezt az elvet lehet és kell analóg alkalmazni - bár most már szerződési kikötés hiányában - az alperes esetleges ÁFA visszaigénylési lehetőségére is (feltételezve, de meg engedve, hogy a felperes a vállalkozása vagyonát az alperes egyéni vállalkozása részére lett volna köteles „átruházni”).

A házassági vagyoni viszonyokra irányadó Csjt. 31. § (5) bekezdésének második fordulata szerint a bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy a vagyoni igények rendezésénél egyik házastárs (volt házastárs) se jusson méltánytalan vagyoni előnyhöz. Azt már a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a perbeli jogvita a házastársi közös vagyon megosztásából eredő házassági vagyoni vita. Az pedig egyértelmű, hogy ha a házastársi közös vagyon megosztásából eredően valamelyik fél ellenszolgáltatás nélkül jut az államtól valamely egyoldalú vagyoni előnyhöz, annak a másik féllel való meg nem osztása a vagyoni előnyhöz jutó (volt) házastárs javára méltánytalanságot eredményezne. Az idézett méltányossági-arányossági klauzula megkívánja, hogy a házastársi közös vagyon megosztásából eredő vagyoni hátrányokat a felek épp úgy egyenlő arányban viseljék, mint ahogyan az azokból következő vagyoni előnyök egyenlő arányban illessék őket. Ez pedig független attól, hogy a házastársi közös vagyon éppen milyen formában (magánvagyon, egyéni vállalkozás vagyona, cégvagyon stb.) testesül meg és a felek külső jogviszonyában a házastársi közös vagyon megosztása milyen módon-formában nyilvánul meg. Az említett elvtől való eltérést ugyan a felek szerződése természetesen tehet, de az adott esetben a felek szerződése a méltányossági-arányossági elvtől való eltérést nem indokolja.

III. A kifejtettek miatt tehát az állapítható meg, hogy valójában az alperesnek a felperesi jogellenes magatartásból (a számlakibocsátási kötelezettség elmulasztásából) kára nem keletkezett. Kár (elmaradt bevétel) hiányában pedig kártérítésre -

a törvényi tényállás alapvető elemének a hiánya miatt - egyáltalán nem tarthat igényt. Jogszerű felperesi magatartást, a számla kibocsátását feltételezve az alperes az általa kárként megjelölt ÁFA bevétel felét a házastársi közös vagyon megosztásából eredő költség felének a megtérítéseként, a másik felét pedig a méltánytalan gazdagodása kiküszöböléseként a felperesnek megfizetni tartozna.

Téves tehát az az alperesi felvetés, miszerint a viszontkeresete elbírálásakor a felek megállapodása magánjogi jellegének nincs jelentősége. Éppen a megállapodás magánjogi jellegéből, a házastársi közös vagyon megosztására vonatkozó szerződésből, illetőleg a házassági vagyonjog szabályaiból következik, hogy a viszontkereset elbírálása szempontjából a felperesnek az adójogi jogszabályokat sértő magatartása az alperessel szemben kártérítési felelősséget nem alapoz meg.

IV. Az árukészlet tényleges értékének, a felperesi volt egyéni vállalkozás tényleges alperes általi üzemeltetésének a Legfelsőbb Bíróság összefoglalt és kiemelt indokai miatt a felülvizsgálati kérelem elbírálásában nincs jelentősége. Megjegyezve, hogy az alperes általi tényleges működtetés mérlegelési kérdés, és a Legfelsőbb Bíróságnak a felülvizsgálati eljárásban felülmérlegelési lehetősége nincsen (Pp. 270. § (2) bekezdése, 275. § (3) és (4) bekezdései). Ugyanez vonatkozik az árukészlet tényleges értékelésére is, azzal a kiegészítéssel, hogy a Pp. 206. §-ának az esetleges megsértése csak akkor vezethetne a felülvizsgálati kérelem sikeréhez, ha a vonatkozó mérlegelési hiba az érdemi elbírálásra lényeges kihatással lenne.

V. A beszámítási kifogása formális elbírálásának a hiányát is eljárási szabálysértésként tévesen sérelmezi az alperes. Kétségtelen, hogy a beszámítási kifogását az alperes nem vonta vissza, de utóbb ugyanazon ténybeli alapból származó és a beszámítási kifogását meghaladó jogot viszontkeresettel érvényesített. A beszámítási kifogást is magában foglaló viszontkereset elbírálásán felül így a beszámítási kifogásról külön, formálisan rendelkezni nem kellett. A Pp. 213. §-ában foglalt kötelezettségüknek az eljárás bíróságok a viszontkereset érdemi elbírálásával a beszámítási kifogásra is kiterjedően eleget tettek.

A fentieknek megfelelően a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet (a perköltség tárgyában az érdemi döntés miatt) hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárás költségeinek a viseléséről a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott. A felülvizsgálati eljárásban pernyertes felperest

illető felülvizsgálati eljárási költséget, ami az ügyvédi munkadíjban valósul meg, azonban a vonatkozó igénytől lefelé eltérve a pertárgyértékéhez viszonyítva a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján határozta meg.

Budapest, 2010. szeptember 28.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hiteléül: tisztviselő